

LEOPOLDOV

1/2020

DNES

...Jožko Drótk a iné peknoty...

9 771339 429008 20001

**V Leopoldove zvíťazilo OĽANO,
najviac hlasov získal Peter Pellegrini**

**VOLBY
DO NR SR
2020**

Tohtoročné parlamentné voľby priniesli niekoľko výrazných prekvapení – jedným z nich bola aj účasť na voľbách – bola najvyššia od roku 2002. V sobotu 29. februára na Slovensku k urnám pristúpilo 65,80 % oprávnených voličov. Na voľbách sa zúčastnilo 2 916 840 voličov, spomedzi nich až 48 925 Slovákov volilo zo zahraničia.

V Leopoldove bola volebná účasť opäť vyššia, ako je slovenský priemer. Dokonca okolo 20. hodiny dve volebné komisie avizovali, že sa im asi podarí prekročiť 80-percentnú účasť. To sa napokon nepotvrdilo, ale aj tak v Leopoldove pristúpilo k urnám 2516 voličov vrátane 188 voličov v ÚVTOS a ÚVV a účasť dosiahla 72,7 % (v meste bez ÚVTOS a ÚVV 71,14 %). Volebné komisie v Leopoldove zaregistrovali aj 23 voličských hlasov, ktoré prišli zo zahraničia. Komisie pracovali v štandardnom režime od 7,00 do 22,00 h v materskej škole, na mestskom úrade, v základnej škole a pre väznicu bola zriadená samostatná komisia v samostatnom okrsku (č. 4).

Účasť na voľbách

okrsok	1	2	3	4	spolu	mesto
zapísaných	1090	1102	1081	188		
zúčastnených	750	770	808	188		
percent	68,80	69,87	74,74	100	72,7	71,14

Počas volieb okrskové volebné komisie nezaregistrovali žiadne prejavy narušenia dôstojného priebehu volieb, občas si však voliči museli aj dlhšie počkať na uvoľnenie priestoru na úpravu hlasovacieho lístka. A plné ruky práce mali aj členovia volebných komisií. Napriek volebnému moratóriu na predvolebné prieskumy sa počas tohto obdobia výsledky dvoch prieskumov dostali do povedomia voličov a ich výsledky ukazovali pomerne tesné víťazstvo opozičnej strany Igora Matoviča OLANO nad dlhoročným víťazom volieb Smerom – SD. Reálne výsledky však boli ešte prekvapujúcejšie, čo sa dávalo do súvislosti aj s tým, že Matovičovi ako lídrovi opozície sa podarilo osloviť nerozhodnutých voličov a aj mladých voličov, ktorí váhali medzi podporou Kotlebovej LSNS alebo Matovičovho politického zoskupenia a zoskupenia bývalého prezidenta A. Kisku, ktoré sa vo voľbách uchádzalo po prvý raz. Výsledok volieb bol prekvapivý – Matovičovo hnutie v celoslovenskom meradle predbehol Smer ešte výraznejšie, ako sa očakávalo v prechádzajúcich neverejných prieskumoch a exit polloch a napríklad v našom meste získal ešte výraznejšiu podporu ako bol jeho celoslovenský výsledok. Na druhom mieste sa umiestnil Smer – SD, ktorý získal v našom meste o 4 percentá viac ako v celoslovenskom meradle. Od tretieho miesta sa poradie jednotlivých politických zoskupení oproti slovenským výsledkom líšia – na treťom mieste v Leopoldove skončili Kotlebovci – LSNS, na štvrtom koalícia PS a Spolu (ktorá sa však do parlamentu nedostala, pretože ako koalícia by musela získať 7 % voličských hlasov), na piatom Sme rodina a ako posledná strana, ktorú by Leopoldovčania poslali do parlamentu, sa umiestnila na šiestom mieste Sloboda a Solidarita. Kiskovu stranu Za ľudí, ktorá skončila ako posledná z úspešných strán nového parlamentu, by Leopoldovčania do Národnej rady SR neposlali – získala len 4,22 % hlasov.

V nasledujúcom prehľade uverejňujeme výsledky jednotlivých politických strán aj so zohľadnením 188 hlasov zo 4. okrsku (ÚVTOS a ÚVV). Tučne sú vysádzané strany, ktoré sa dostali do parlamentu. Poradie je zostavené podľa celoslovenských výsledkov jednotlivých strán a na záver (v zátvorkách) uvádzame poradie výraznejších strán podľa ich výsledku v Leopoldove. Politické strany, ktoré v Leopoldove nezískali ani jeden hlas, v prehľade neuvádzame.

strana/koalícia	SR	Leopoldov	miesto	počet hlasov
OLANO	25,02	25,81	(1.)	641
SMER – SD	18,29	22,31	(2.)	554
SME RODINA	8,24	7,24	(5.)	180
Kotlebovci - LSNS	7,97	9,50	(3.)	236
PS a SPOLU	6,96	7,85	(4.)	195
SaS	6,22	5,31	(6.)	132
Za ľudí	5,77	4,22	(8.)	105
KDH	4,65	3,54	(9.)	88
MKÖ – MKS	3,90	0,12		3
SNS	3,16	3,74		93
Dobrá voľba	3,06	2,33	(10.)	58
Vlast	2,93	4,43	(7.)	110
Most – Híd	2,05	0,24		6
Socialisti.sk	0,55	0,72		18
Máme toho dosť!	0,32	0,32		8
Slov. ľud. strana A. Hlinku	0,28	0,24		6
Demokratická strana	0,14	0,04		1
Solidarita	0,11	0,08		2
Slov. hnutie obrody	0,06	1,77		44
99 %	0,04	0,08		2
Práca sloven. národa	0,04	0,04		1

Ukazuje sa, že novú vládu bude zostavovať líder obyčajných ľudí Igor Matovič s účasťou strán Sme rodina, SaS a Za ľudí. Hoci výsledky jednotlivých strán a zoskupení sú v leopoldovských okrskoch relatívne vyrovnané, predsa len si možno všimnúť pomerne odlišné preferencie v jednotlivých volebných okrskoch. Pre jednoduchšie zorientovanie sa čitateľa uvádzame len percentuálne podiely v jednotlivých okrskoch.

Ak sa pozrieme na preferenčné hlasy, z kandidátok voliči krúžkovali najmä lídrov konkrétnych strán alebo hnutí a koalícií a mediálne známe osobnosti, ktoré tieto zoskupenia reprezentujú. Zaujímavé je, že hoci v Leopoldove prvenstvo získalo OLANO, jej líder od voli-

čov nedostal najviac preferenčných hlasov. Najviac ich v meste získal doterajší predseda vlády za Smer – SD Peter Pellegrini (425) a nasledujú ho Igor Matovič (411) a Robert Fico, predseda Smeru - SD (274). Okrem nich najviac preferenčných hlasov zo strán, ktoré sa dostali do parlamentu, v Leopoldove získali Marián Kotleba (151 – Kotlebovci – LSNS), Boris Kollár (114 – Sme rodina), Igor Sulík (70 – SaS) a Andrej Kiska (64 – Za ľudí; v Leopoldove by sa do parlamentu nedostali). Spomenúť treba aj koalíciu PS a Spolu, ktorú by Leopoldovčania do NR SR poslali (Michal Truban – 67 hlasov).

Úplne osobitná situácia vo volebných výsledkoch bola v ÚVTOS a ÚVV. Medzi 188 odsúdených a obvinených, ktorí si nechali poslať voličských preukaz do výkonu trestu alebo väzby, sa stala volebnou líderkou koalícia PS a Spolu. Nasledovali OLANO, Vlasť a LSNS.

strana/koalícia	1	2	3	4
OLANO	23,65	29,06	27,20	15,42
SMER – SD	26,34	22,32	22,54	5,31
SME RODINA	10,21	6,47	5,03	7,97
Kotlebovci - LSNS	8,06	9,51	9,82	13,82
PS a SPOLU	7,12	7,66	4,91	23,93
SaS	4,97	4,75	5,41	8,51
Za ľudí	3,49	3,69	5,91	2,12
KDH	3,22	3,17	4,91	–
MKÖ – MKS	–	–	–	1,59
SNS	4,56	3,30	4,03	1,06
Dobrá voľba	2,41	2,77	2,26	0,53
Vlasť	3,22	3,56	3,90	14,89
Most – Híd	0,13	–	0,12	2,12
Socialisti.sk	0,40	0,79	0,75	1,59
Máme toho dosť!	0,26	0,66	0,12	–
Slov. ľud. strana A. Hlinku	0,40	0,13	0,12	0,53
Demokratická strana	–	0,13	–	–
Solidarita	–	–	0,25	–
Slov. hnutie obrody	1,20	1,98	2,51	–
99 %	0,13	–	0,12	–
Práca sloven. národa	0,13	–	–	–

Podľa volebných zápisníc a údajov Štatistických údajov SR pripravil Juraj Hladký.

Občania diskutovali s primátorkou

Primátorka a poslanci zastupiteľstva pozvali v utorok 25. februára občanov mesta na verejné zhromaždenie, ktorého cieľom bolo prezentovanie jednotlivých oblastí života mesta a toho, čo občanov trápi aktuálne. Na úvod predsedu finančnej komisie Jozef Krilek prezentoval ekonomickú situáciu mesta, ktorá je dobrá – minulý rok mesto hospodárillo s pozitívnym hospodárskym výsledkom vo výške takmer 430 tisíc eur, vysvetlil zdroje príjmov a zacieľenie výdavkov, no zároveň ukázal riziká vývoja rozpočtu mesta v ďalších rokoch v súvislosti s opatreniami, ktoré v posledných rokoch prijali zákonodarcovia.

V ďalšej časti predseda stavebnej a investičnej komisie a komisie životného prostredia Matej Jančár prezentoval investičné projekty, ktoré sa uskutočnili v meste minulý rok – niektoré aj s pomocou európskych fondov alebo úspešných žiadostí mesta od štátu, spolu s výškou preinvestovaných peňazí. Boli medzi nimi výstavba novej hasičskej zbrojnice, začatie stavby nového mestského úradu, úpravy verejného osvetlenia a budovanie chodníkov na Kukučínovej ulici s perspektívou pokračovať za traťou, zateplenie základnej školy, rekonštrukcia telocvične základnej školy, vybudovanie chodníka na Hlohovskej ceste k autobusovým zastávkam pri Šulekove, rekonštrukcia Strečanského ulice a dobudovanie Nového parku.

Vyše tridsať kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré mesto pre obyvateľov pripravilo minulý rok, predstavila predsedníčka komisie kultúry Renáta Miklošová. Nechýbali medzi nimi tradičné akcie, podujatia pre všetky vekové generácie, ale ani príležitostné, napríklad v súvislosti s udelením štatútu mesta.

Projekty a granty, ktoré mesto vypracovalo, prezentovala Kristína Bajtalová. Hovorilo sa o žiadosti o nenávratný finančný príspevok na vybudovanie domu sociálnych služieb v priestoroch dnešnejestskej knižnice (1,7 mil. eur), detských jaslí v budove vedľa mestského úradu (0,5 mil. eur; mesto sa odvolalo voči zamietnutiu žiadosti), kompostárne a nového zberného dvora pri ÚVTOS a ÚVV (100 tisíc eur; žiadosť bola zamietnutá, mesto však projekt bude realizovať), o úspešnom projekte domáceho kompostovania, o výsadbe aleje na Trolaskoch (8,5 tis. eur) a ďalších podporených projektoch v súvislosti so zelenou politikou mesta, hasičskou zbrojnicou, areálom MTK, Spolkovou záhradou, Kukučínovou ulicou, výstavbou novej bytovky, plánovanou výstavbou na Piešťanskej ulici, tvorbou dažďových záhonov v areáli materskej a základnej školy a pod.

Poslednú prezentáciu predstavila opäť Kristína Bajtalová. Zameraná bola na životné prostredie a alarmujúco sa meniace prostredie, v ktorom žijeme. Predstavila niektoré pilotné projekty, ktoré majú nielenže zmierniť vplyv klimatických zmien v meste znížením množstva odpadu, ale hlavne naučiť už deti žiť ekologickejšie a udržiavať vodu priamo v krajine.

Na stretnutí sa niektorých projektov dotkli aj obyvatelia a sprostredkovali viacero ďalších otázok, ktoré ich zaujímali, a na všetky bezprostredne reagovala primátorka mesta. Zaujímali sa aj o možnosti riešenia takých problémov, ako je napríklad parkovanie v meste, osobitne v blízkosti železničnej stanice, parkovanie nákladných automobilov v meste, bezpečnosť cestnej premávky v meste a podobne. Na stretnutí padlo aj zopár postrehov a návrhov, ktorým sa vedenie mesta bude venovať v najbližšom období.

(jh)

Opatrenia vlády nútia samosprávy zvyšovať dane a poplatky

Podobne ako takmer všetky ostatné slovenské samosprávy aj tá naša bola rôznymi opatreniami štátnej politiky, ktorá presmerovala výkon mnohých svojich opatrení na obecné a mestské kasy, donútená od nového roka siahnuť k dvom nepopulárnym opatreniam, ktorými sú zvýšenie dane z nehnuteľností a zvýšenie poplatku za komunálny odpad.

O dani z nehnuteľnosti

Na hlavy obcí a miest v nedávnej minulosti spadlo napr. financovanie povinného zvyšovania miezd vo verejnej správe o 10 percent, spoluúčasť miest na obedoch pre deti v školách, ale najmä zníženie sadzby dane z príjmu fyzických osôb a ďalšie opatrenia, ktoré reálne znižujú a v budúcnosti – ak sa legislatíva nezmení – ešte výraznejšie znížia možnosti samospráv na financovanie takých projektov, ktoré obce skutočne potrebujú na svoj rozvoj. Lebo ak sa povie, že niečo je zadarmo, treba si hneď povedať, že nič nie je zadarmo. Aj keď sa to tak lúbivo nazýva, niekto musí v konečnom dôsledku to „zadarmo“ zaplatiť. Aj nižšia daň z príjmu fyzických osôb spôsobí výrazný výpadok príjmov každého mesta či obce, preto sa ich samosprávy usilujú nahradiť inak, aby mohli cielene investovať do toho, čo občania potrebujú. Leopoldovská samospráva daň z nehnuteľnosti nemenila od roku 1993

– s výnimkou takmer halierovo-centových vyrovnaní. Dlhो zvažovaným opatrením, ktorým je zvýšenie dane z nehnuteľností, sa chce vyhnúť situácii, že po niekoľkých ďalších rokoch by samospráva mala financie možno len na absolútne nevyhnutný, možno až provizórny chod. Primátorka a vedenie mesta sa preto rozhodli, že ak musia pristúpiť k zvýšeniu dane, chcú zachovať benefity, teda zľavy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Zároveň z viacerých alternatív v dlhom procese rozhodovania vybrali tú, ktorá má splniť to očakávané – extrémne nezaťažiť obyvateľov a pritom zabezpečiť samosprávu financie na rozvojové projekty tak, aby peniaze zostali v meste v podobe infraštruktúry, služieb alebo vyžitia obyvateľov mesta.

Ako sa teda upravovala daň z nehnuteľnosti? Základom dane z pozemkov je hodnota určená vynásobením výmery pozemkov a hodnoty pozemkov v eurách za 1 meter štvorcový: orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty – 0,4594 €, záhrady – 0,1122 €, zastavané plochy a nádvoria, ostatné plochy – 1,85 €, lesné pozemky, na ktorých sú hospodárske lesy, rybníky s chovom rýb a ostatné hospodársky využívané vodné plochy – 1,85 € a stavebné pozemky 18,58 €. Ročná sadzba

dane z pozemkov je v týchto prípadoch 0,6 percenta.

Mení sa aj daň zo stavieb – stavby na bývanie za každý aj začatý meter štvorcový zastavanej plochy v eurách: stavby na bývanie a drobné stavby, ktoré majú doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu 0,24 €, stavby na pôdohospodársku produkciu 0,40 €, chaty a stavby na individuálnu rekreáciu 0,64 €, samostatne stojace garáže a stavby hromadných garáží 0,48 €, priemyselné stavby a stavby slúžiace energetike, stavebníctvu a na skladovanie vrátane administratívy 1,60 €, stavby na ostatné podnikanie a zárobkovú činnosť skladovanie a administratívu súvisiacu s podnikaním 2,40 € a ostatné stavby 0,70 €.

Ročná sadzba dane z bytov bude stúpla na 0,24 € a nebytových priestorov 0,72 € eura za každý aj začatý meter štvorcový. Spomedzi viacerých možností od oslobodenia, resp. zníženia dane spomeňme tú, ktorá sa obyvateľov dotkne najčastejšie – o 50 percent sa znižuje daň pri stavbách na bývanie a garáže vo vlastníctve fyzických osôb starších ako 65 rokov, držiteľov preukazov fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a pod., občania však musia túto skutočnosť potvrdiť napr. preukazom ŤZP, rozhodnutím o bezvládnosti a pod.

Odpady sa stávajú drahým luxusom

Od nového roka stúpa so zachovaním doterajších zliav aj poplatok za komunálny odpad. Príčina spočíva v rýchlom náraste cien za skládkovanie a likvidáciu odpadu, navyše každé mesto bude mať vyrúbený poplatok za skládkovanie odpadu svojich obyvateľov podľa úrovne vytriedenia separovateľných zložiek. Čím budeme nedbanlivejšie separovať odpad, ktorý končí v smetných nádobách, tým bude cena pre mesto vyššia a naopak, čím menej ďalej separovateľných zložiek bude zmesový odpad obsahovať, tým bude poplatok za uloženie odpadu nižší a zároveň tým bude aj hmotnosť uloženého odpadu nižšia. V prípade nášho mesta zvýšené náklady na zber, vývoz a uskladnenie odpadu odzrkadľujú aj to, že mesto svo-

jim občanom doteraz poskytovalo a stále chce poskytovať možnosť likvidovania komunálneho odpadu v mestskej zbierke „zadarmo“. Ani v tomto prípade však v skutočnosti nejde o zber odpadu zadarmo – platilo, platí a bude ho platiť mesto zo svojich príjmov. Pri avizovanom dlhodobom trende nárastu cien za skládkovanie odpadu sa ukazuje byť situácia už neudržateľná, preto vedenie mesta po rokoch prijalo nové nariadenie, ktorým sa od nového roka zmenil poplatok za zber a likvidáciu komunálneho odpadu na 0,1095 € za osobu a kalendárny deň a v prípade právnických osôb (110 l/120 l/ 240 l/ 1100 l nádoby) na 0,01916 €/1 liter/1 vývoz. Predpokladá sa, že odpadová politika štátu bude zatažovať obce a mestá v budúcnosti ešte viac – napríklad obce a mestá budú môcť na skládku vyviezť len upravený odpad – dodatočne vyseparovaný a technologicky objemovo zmenšený. Ako bude táto podmienka vyzeráť v praxi a ako bude pre obce a mestá dodatočné separovanie a znižovanie objemu nákladné, to zatiaľ nevedno. Podľa novej legislatívy vznikne aj povinnosť váženia odpadu, čo si spoločnosti zaoberajúce sa zvozom odpadu istotne zahrnú do poplatkov. V balíku takýchto opatrení, s ktorými sa budú musieť obce a mestá vyrovnávať, je predsa len niečo, čo môže zavádzať spravodlivejší prístup k tým, čo odpad dôkladne separujú: „Ak sa bude uplatňovať váženie jednotlivých nádob a ak tento systém vytvorí podmienky na motivovanie obyvateľov, ktorí poctivo separujú odpady, budeme môcť uvažovať o znížení poplatku za odpad práve pre tých, čo produkujú minimálne množstvo odpadu,“ hovorí primátorka mesta T. Kavuliaková. Z perspektívneho hľadiska sa teda ukazujú len dve možnosti: neprodukovať zbytočný odpad a ten, čo vyprodukuje, separovať. Tým sa budú na jeho likvidáciu minimalizovať nielen náklady mesta, ale aj samotného občana. Nehovoriac o tom, že spomalíme neustále sa rozvíjajúcu degradáciu životného prostredia.

(jh)

Pochovali sme basu

V sobotu 22. februára sa v širokom okolí pochovávala basa a skončili sa fašiangy. Je to symbol ukončenia obdobia veselosti pred Veľkým pôstom a tomu zodpovedá aj samo pomenovanie fašiangy. V tejto podobe u nás udomácnilo z nemeckého slova Faschang (pôvodne vast-schanc), ktoré označuje výčap a nápoj pred pôstom, teda posledný nápoj veselosti. A s tou bujarou veselosťou to inak nebolo ani v spomínanú sobotu, aj keď Mestečanom prišli basu pochovať Verešvarani z folklórnej skupiny Verešvaran a dychovej hudby Verešvaranka. Ale pridali sa k nim aj domáci, najmä tí najmladší, vo všakovakých prihotovených aj kúpených maskách. Fašiangový sprievod s najbláznivejšími prestrojeniami sa pohol od mestského úradu na námestie, kde sa najbližší rozlúčili s basou a rozveselený pán pseudofarár, ktorý odobierku upitej basy od živých pozostalých viedol, nezabudol niekoľkokrát povzdychnúť: *Dolores, dolores, naučia ťa v pekle móres...* Nechýbali plačky, aby srdcervúca rozlúčka za utíchnutou basou bola čo najvernejšia, ani oznamy, ktoré vhodne a vtipne parodovali záujem politikov o voličov v blížiacich sa voľbách. Nato sa smutno-veselý sprievod vybral na obchôdzku po celom námestí a posledná zábava pred pôstom už len symbolicky pokračovala vykrútením účastníkov sprievodu a pochovávaním basy. A, samozrejme, nechýbali výborné šišky s lekvárom, jabĺčka a deti, ktoré prišli v maskách, si odniesli aj sladkú odmenu.

(jh)

Do knižnice prišla spisovateľka Ivana Havranová

Leopoldovskú mestskú knižnicu okrem čitateľov navštevujú aj zaujímaví spisovatelia a spisovateľky. Jednou z nich nedávno bola žurnalistka a spisovateľka Ivana Havranová. Táto hrdá rodáčka z Bratislavy nám povedala zaujímavé informácie nielen o svojej tvorbe, ale aj o svojom živote. Pochádza z rodiny muzikanta a učiteľky, jej mama je potomkom Jana Amosa Komenského. Písanie je odjakživa súčasťou spisovateľkinho života, no pri čítaní jej kníh by ste márne čakali sladké romantické príbehy. Jej tvorba je inšpirovaná nielen príbehmi z jej vlastného života, ale aj života jej priateľov. Okrem tvorby pre dospelých sa venuje aj detskému čitateľovi. V nej sa rada hrá s inými výrazovými prostriedkami. Každoročne vy-

dáva niekoľko kníh a spolupracuje najmä s vydavateľstvom Marenčin PT. Doteraz jej čitateľia poznajú knihy rozhovorov Evanjelici, Luteráni, Rozhovory s luteránmi či Stretnutia o Jarovi Filipovi s podtitulom Posledná cigareta. Spomeňme i knihy Odvlečení. Z jej beletrie by sme nemali zabudnúť na knihy Sama v dome, Bola mníška, Bosorka a ďalšie. Pripomeňme ešte, že Ivana Havranová pracovala a profesionálne rástla v redakcii Smena, Zornička, neskôr v Československej televízii v Bratislave ako publicistka mládežníckeho magazínu Televízny klub mladých. Je autorkou viac ako štyristo televíznych scenárov, množstva poviedok pre deti, rozhovorov, reportáží. Nedávno jej vyšla úspešná kniha poviedok Vydaté.

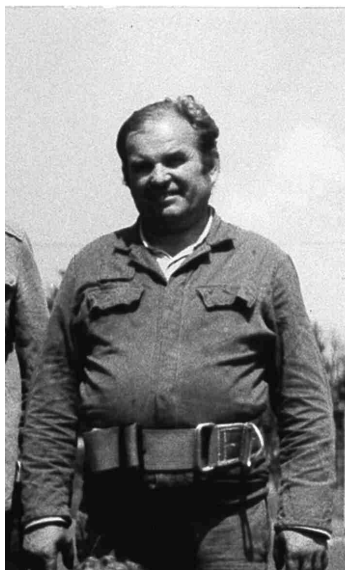
Ako Ivana Havranová povedala našim čitateľom, obľubuje cestovanie vlakom, pretože ju fascinujú ľudia a to, čo sa vo vlaku počas cesty deje. Veľmi si váži názory čitateľov, rešpektuje rozdielny názor, avšak radšej nesleduje recenzie na svoju tvorbu na internete. Ivana Havranová patrí medzi ženy, ktoré investujú financie do nemateriálnych vecí, najmä do vzdelania a umenia. Miluje varenie, svoju rodinu a dlhé rozhovory s priateľmi, ktoré ju obohacujú. Pani spisovateľka má názor, že ľudia by mali svoj život žiť, nie ho iba prežívať. Preto sme sa pri otázke nesplnených snov dozvedeli, že ich vlastne ani nemá, keďže sa ich usiluje neustále uskutočňovať. Jeden maličký sen momentálne má a je ním nakrútenie filmu Bosorka podľa predlohy rovnomennej knihy z jej pera. Ďalším jej snom je návšteva Dubrovníka. Niektorí účastníci besedy si s Ivanou Havranovou urobili aj spoločnú fotografiu.

Text a foto: (kniž, maju)

Dobrovoľní hasiči si spomenuli aj na Jozefa Grajciara

V polovici februára sa členovia leopoldovského Dobrovoľného hasičského zboru stretli na výročnej schôdzi, na ktorej okrem iného hodnotili aj svoju činnosť počas minulého roka. Po prvý raz sa výročná schôdza uskutočnila v priestoroch novej hasičskej zbrojnice na Gucmanovej ulici. Okrem členov sa na schôdzi zúčastnili aj delegát predsedu územného obvodu Ing. Marta Bartošová, veliteľ územného obvodu Ing. Marián Šiška a zástupca primátorky mesta.

Každý rok sa členovia DHZ sústreďujú najmä na prevenciu pred požiarom, ale nepodceňujú ani prácu s mládežou, hoci predseda DHZ František Chovan spolu s veliteľom Mariánom Kleimanom znovu nie veľmi optimisticky skonštatovali, že medzi mládežou záujem o dobrovoľné hasičstvo podobne ako o šport už dlhodobo upadá. V minulom roku pre deti zorganizovali počas osláv medzinárodného dňa detí na štadióne MTK ukázkové cvičenie zásahu nášho zboru osádkami dvoch hasičských áut. Na

cvičení nechýbalo ani deťmi obľúbené robenie peny. Na prácu leopoldovských hasičov a ich techniku sa mohli zbližša pozrieť aj deti počas osláv MDD v Ratkovciach a Trakoviciach. Aby to však nebolo len o tej atrakcii s rešpektom, po ukázkach nasledovala beseda o požiaroch a ich príčinách. Hasiči zavítali 7. júna aj medzi našich najmenších do materskej školy, kde deťom vysvetľovali aj riziká hrania sa so zápalkami a inými možnými zdrojmi požiaru. Deťom sa však i tak najviac páčilo striekanie vody na terč džberovou striekačkou a vyskúšali si aj striekanie vodou hadicami. Zdatní leopoldovskí hasiči stabilne rozhodujú mnohé súťaže organizované Dobrovoľnou požiarňou ochranou, avšak uvedomujú si, že mladých hasičov z roka na rok ubúda. Aj preto na jar plánujú získať nových členov spomedzi žiakov základnej školy v rámci krúžku DHZ.

Naši dobrovoľní hasiči sú zaradení v rámci celoplošného rozdelenia síl a prostriedkov do kategórie A, z čoho im vyplýva povinnosť vyraziť s technikou k požiaru do 10 minút. Celkovo počas minulého roka sa zúčastnili na 14 výjazdoch k požiarom a na jednom technickom výjazde na Hlohovskom zámku, absolvovali štyri námetové a štyri ukázkové cvičenia. O niektorých výjazdoch sme na stránkach časopisu informovali počas minulého roka.

Leopoldovský dobrovoľný hasičský zbor má vedno 46 členov, ktorí každoročne odpracujú desiatky a desiatky brigádnických hodín, aby boli kedykoľvek a bez zbytočného meškania pripravení vyraziť k požiaru. Na výročnej schôdzi si naši hasiči minútou ticha uctili pamiatku svojho kolegu Jozefa Grajciara, ktorý v tunajšom hasičskom zbore prežil takmer štyri desiatky rokov a získal viacero ocenení. Jozef Grajciar sa narodil v roku 1940 v obci Lomná v okrese Dolný Kubín. Spolu s rodičmi sa presťahoval do Leopoldova a tu sa vyučil za strojového zámočníka. Po vojenčine až do dôchodku pracoval v rušňovom depe ako zvárač a údržbár, zároveň bol 15 rokov veliteľom hasičského družstva. Do leopoldovského dobrovoľného hasičského zboru vstúpil v roku 1972 a absolvoval kurz strojníkov v Martine, vďaka čomu bol strojníkom našej jednotky. Vo výbore DHZ sa angažoval od roku 1983 a prešiel

v ňom viacerými funkciami až po revízora. Tejto funkcie sa v roku 2014 vzdal, pretože zhoršujúce zdravie mu bránilo vykonávať funkciu naplno. Naďalej však zostal členom DHZ a sledoval všetko, čo sa v zbore deje. Za svoju obetavú a svedomitú prácu získal viacero ocenení: Za príkladnú prácu (1992), Za zásluhy (2005), Za mimoriadne zásluhy (2009) a napokon Zaslúžilý člen Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR (2012). Dobrovoľní hasiči po takmer 40-ročnej spolupráci boli medzi tými, ktorí sa s Jozefom Grajciarom prišli rozlúčiť v júli minulého roka na mestskom cintoríne. Česť jeho pamiatke.

(jh)

Štvrťstoročie od založenia klubu telesne postihnutých

Členovia leopoldovskej odbočky Slovenského zväzu telesne postihnutých si v školskej jedálni ZŠ pripomenuli 25. výročie svojho založenia. Za ten čas sa vo výbore vystriedalo viacero aktívnych nadšencov. Tí sa nebáli viesť kolektív rôznorodých členov, ktorým chceli spríjemniť najmä ich seniorské obdobie. Zažili desiatky a desiatky zaujímavých výletov i kultúrnych podujatí. A tak členovia jubilejného stretnutia nielen rekapitulovali, ale aj spomínali najmä na tých, ktorí sa tejto štvrťstoročnice nedožili. Združenie si všetky svoje stretnutia dokumentuje v kronikách a súčasne mimoriadne bohaté aktivity sa darí realizovať aj vďaka sponzorom. Súčasťou jubilejného programu bolo aj krájanie narodeninovej torty, ktorú slávnostne rozkrojila primátorka Terézia

Kavuliaková, zaspieval DFS Verešvaranček a zahrala domáca kapela Mestečanka.

Organizácia ešte pod názvom Slovenský zväz telesne postihnutých a Zväz postihnutých civilizačnými chorobami v Leopoldove bola založená 28. februára 1995. Iniciátormi vzniku organizácie boli Mária Petrášová a Vladimír Jambor. Mária Petrášová sa vtedy stala aj prvou predsedníčkou, podpredsedníčkou Emília Rusnáková a členmi rady Vladimír Jambor, Janka Galová, Peter Vančo a Eva Šoková. Hlavným cieľom už od vzniku organizácie bolo reagovať na problémy, ktoré trápili zdravotne postihnutých. Najmä obyvatelia v seniorskom veku trpia viacerými druhmi chorôb a trápia ich najmä problémy pohybového aparátu. Organizácia však bola od

začiatku zameraná oveľa širšie, teda nielen pre telesne postihnutých v zmysle tohto termínu, ale aktivity členov mali mať aj charakter udržiavania si kondície v boji proti civilizačným chorobám. V Leopoldove máme aj viaceré organizácie, ktorých aktivity sa vzájomné prekrývajú, napríklad seniorská organizácia, no v súčasnosti je o členstvo v ZO SZTP veľký záujem a za posledné obdobie ešte vzrástol. Veď len za posledných rok sa zvýšil počet členov o 24 občanov nielen z Leopoldova, ale aj Šulekova a Hlohovca a len za tri roky ich pribudlo vyše päťdesiat. Je to aj tým, že združenie vyvíja bohatú činnosť a pre členov zabezpečuje aj možnosti, aby sa napriek problémom mohli zúčastňovať na kultúrnych a spoločenských akciách. Mnohé podujatia sú zabezpečované aj vďaka spolupráci so sponzormi a z dvoch percent daní. Napríklad jedna z leopoldovských firiem darovala členom minerálne vody na výlety na pokrytie pitného režimu. Vráťme sa ešte do roku 1995, o ktorom sa hovorilo aj na výročnom jubilejnom stretnutí. V prvých rokoch sa uskutočňovali kde stretávajú, zasadania sa uskutočňovali raz u jednej a raz u druhej členky rady. Neskôr mesto Leopoldov poskytlo rade priestory v klube pod kinom a v bytovke na Ulici 1. mája. Žiaľ, ani v súčasnosti rada nemá vhodné priestory na spoločné stretnutia členov. Mária Petrášová viedla organizáciu 22 rokov a žezlo pred tromi rokmi odovzdala Zdenke Karabovej. Výbor odvtedy pracuje v

zložení: podpredsedníčka Emília Ilková, hospodárka Erika Púšová, členky rady Johana Beníková a Elena Kozová. V tom čase bola zvolená aj kontrolná komisia, ktorej členkami boli predsedníčka Oľga Špačková a členovia Marta Galová a Mária Petrášová. Nový výbor nadviazal na dobrý základ. Ponuku pre členov ZO SZTP Leopoldov ešte viac rozšíril najmä o aktivity mimo regiónu. Okrem návštevy hradov alebo zámkov to bola aj účasť na nových výstavách, najmä na výstaviskách Agrokomplex v Nitre a TMM Expo v Trenčíne. *„Veľký úspech zaznamenali rehabilitačné pobyty v kúpeľoch v Nimnici a Bojniciach, ale aj Deň otvorených dverí Rádia Regina v rozhlasovej pyramíde, na ktorých sa zúčastňujeme už každoročne. Okrem výročnej členskej schôdze sa členovia organizácie stretávajú aj na vlastných akciách, ako je letné posedenie pri guláši a vianočné posedenie pri kapustnici,“* hovorí predsedníčka Zdenka Karabová, ktorá pokračuje v písaní kroniky a založila fotoalbum z akcií a podujatí. Len v roku 2019 ich bolo niečo vyše dvadsať, nepočítajúc bežné stretnutia členov. A čo ich čaká tento rok? Na začiatku roka boli vo Vysokých Tatrách na Hrebienku, najbližšie plánujú ísť do Bojníc na rehabilitačný pobyt, ale opäť sa plánujú vrátiť do Vysokých Tatier i na viaceré výstavy. Oblúbili si Gardéniu v Nitre či „tortovú“ výstavu v Trenčíne i posedenie pri guláši.

Text a foto Martin Jurčo

Stromy a zeleň potrebujeme

Zdá sa to síce neuveriteľne, ale je to fakt. Nie autá, mobily, internet, ale práve stromy! Všetky tieto výdobytky modernej civilizácie, ktoré som vymenoval, sú síce dôležité, ale na to, aby sme ako ľudstvo mali perspektívu, musia existovať stromy. Veľké, staré, košaté stromy.

Včera som jednej mladej rodinke vysvetľoval zásady rezu ovocných stromov, ktoré mali už jeden rok zasadené na kúpenom pozemku pri rodinnom dome. Okrem jabloní, hrušiek a ďalších ovocných drevín tam mali aj dve krásne statné borovice v nedostatočnej vzdialenosti od asi 3 m vysokej marhule. Pri rozhovore o možnom smerovaní výsadiieb prišla reč aj na borovice a mladý muž vysvetľoval, že borovice dá vypíliť, aby uvoľnili miesto marhulke, a že veď dosadí nové, mladé stromčeky. Uvedomil som si, že väčšina ľudí vidí rozdiel medzi mladým stromčekom a 40-ročným košatým stromom iba v tom, koľko je z nich organickej hmoty (teda lístia), ktoré musia za každú cenu pozametať, pretože sa nehodí, aby mali pod stromom neporiadok z lístia. Pri takýchto vysvetleniach do mňa vždy akoby strelí. Začal som vysvetľovať, čo všetko – aké bonusy – máme vďaka stromom: tvoria kyslík (nielen tie v dažďových pralesoch), filtrujú zo vzduchu prach, regulujú vzdušnú vlhkosť, podstatne tlmia slnečné žiarenie pod korunami, produkujú prchavé látky pôsobiace protibakteriálne, zvyšujú estetiku prostredia, poskytujú životný priestor množstvu živočíchov a ďalšie a ďalšie. Chvalabohu, nemusel som dlho pokračovať, pretože obaja mladí boli vyštudovaní poľnohospodári, a tak si nechali poradiť, teda presvedčil som ich. Koľko však ľudí okolo nás „operuje“ podobnými názormi? Niekedy mám dojem, že by sme boli najradšej, keby všetky stromy vo veku nad 10 rokov zmizli zo záhrad, parkov, ulíc..., aby sme len, panebože,

nemuseli zametať opadané lístie. Aj vy, vážení čitatelia, máte takýto pokrivený názor? A poviem vám úprimne – ani sa nečudujem. Situácia, v ktorej sa nachádzame, nevznikla totiž za rok, ale za mnoho desaťročí, možno počas striedania sa niekoľkých generácií. Verejným priestranstvám sa venovalo primálo pozornosti, ak vôbec nejaká. Pri výsadbách sa nerozlišovali druhy, tobôž kultivary a strom bol ako strom. Sadilo sa bezhla-

vo, bez projektov, plánov, návrhov, presne tak sa vyrubovalo, a tak sme sa ocitli v čase a priestore, keď dospelým stromom zvoní umieračik. Nikto (česť výnimkám) si ich neváža, pre väčšinu sú iba zdrojom a producentom lístia, t.j. odpadu, s ktorým sa musíme rok čo rok zapodievať, odstraňovať a likvidovať ho.

Opísaná situácia je neúnosná. Aj preto som sa rozhodol napísať týchto pár riadkov, aby som vám povedal, že Leopoldov ani v tejto oblasti nechce zostať na chvoste samospráv, prá-

ve naopak – chce určovať trendy v ekologickej oblasti, ktoré k modernej spoločnosti patria. Ako už všetci veľmi dobre vieme, naša zemegula aj vďaka ľudskej exploatacii bojuje s klimatickými zmenami. Každý rozumný človek si preto kladie otázku: Dá sa s tým niečo robiť? Vie samotný jednotlivec, každý z nás, nejako prispieť k riešeniu, pomôcť zvrátiť tento neutešený trend? Odpoveď nie je až taká zložitá, hoci možná náprava potrvá roky, ba desaťročia. Prístup jednotlivca sa musí jednoznačne zmeniť. Samozrejme, ak sa zmení systém, teda prístup jednotlivých samospráv, organizačných a územných jednotiek.

V našom meste takýto posun podobne ako v iných mestách nastáva práve teraz. Tak ako aj v iných oblastiach, ak sa chceme o niečo starať, musíme si zvoliť nejaký systém, aby naše snaženie malo zmysel. V prvom rade mesto dáva vypracovať inventarizáciu stromov odbornej firme. Z výstupu tejto inventarizácie bude zrejmé, kde sú aké stromy, koľko ich je a v akom zdravotnom stave sa nachádzajú. Podľa tohto pasportu zelene budeme vedieť, ktoré stromy je potrebné ošetriť prednostne, prípadne aké zásahy do ich korún budú potrebné na to, aby neohrozovali zdravie a bezpečnosť ľudí alebo ich majetok. Ďalej sa dozvieme, ktoré stromy budú určené na okamžitý alebo postupný výrub počas niekoľkých rokov, resp. ktoré stromy sú perspektívne a na mieste svojho rastu zotrvávajú až do svojej dospelosti, resp. staroby.

Mesto vyčlenilo finančné prostriedky aj na ďalší logický krok – pravidelnú a systémovú starostlivosť nielen o stromy, ale aj o všetku ostatnú nízku zeleň, komunikácie a spevnené plochy. Na to sú potrební zodpovední ľudia a týmito činnosťami zodpovedajúca údržbová technika, ktorej doménou bude motorová jednotka, teda traktor.

Tohtoročná zima je za nami a bola mierna. Doteraz sa namiesto odhrňania snehu a rozbíjania ľadových pancierov hrabali trávniky, čistili priestranstvá, komunikácie a prekliesňovali sa doteraz neudržiavané kríkové porasty. Za prvé dva mesiace sa urobila údržba mnohých plôch, okrem iných aj na miestnom cintoríne a v okolí bývalej hasičskej nádrže pri železničnej stanici. Nastupujúce jarné mesiace budú v znamení nových výsadiel, rekultivácií, ošetrovaní stromov rezom, rekonštrukcie a zakladania trvalkových záhonov atď.

Mesto má teda aj v tejto oblasti našliapnuté na výrazné riešenia a všetci dúfame, že aj vy, naši čitatelia, budete nápomocní svojimi postrehmi, nápadmi a tiež svojou trpezlivosťou a ohľaduplnosťou, pretože nie všetko sa dá urobiť za deň, týždeň či mesiac.

Ivan Šipkovský

Lišajníky, ktoré často vidíme aj na stromoch, nám môžu veľa povedať o čistote prostredia.

Začali ste kompostovať?

Do kompostu patrí aj zhnité ovocie a zelenina, ba aj burina

V polovici februára sa uskutočnilo ďalšie zo stretnutí predstaviteľov mesta a Priateľov Zeme s obyvateľmi mesta zamerané na triedenie odpadu a domáce kompostovanie. Do domácností sa tak dostanú ďalšie z 900 kompostérov, ktoré mesto získalo ako úspešný žiadateľ o podporu z operačného programu Kvalita životného prostredia a zároveň vytvorilo možnosť, aby obyvatelia separovali veľkú časť odpadu, ktorú vyprodukuje – biologicky rozložiteľný odpad. Veď aj zloženie odpadu, ktoré sa ukrývajú v našich smetných nádobách, vyznieva alarmujúco – až 89 percent z neho sa dá ďalej recyklovať – či už lepším triedením alebo kompostovaním, pretože až 58 percent obsahu smetných nádob od rodinných domov tvoril práve odpad zo záhrad. Nehovoriac pritom o tom množstve odpadu zo záhrad, ktoré počas vegetačného obdobia končí na skládke v mestskej zberni.

Iba benefity

Mnohým záhradkárom výhody kompostovania netreba vysvetľovať. Hoci kompostovali v jednoduchých podmienkach a kompost sa im utváral dlhšie a neraz ho tvorili, ako vedeli – aj vo vykopaných jamách na konci záhrady. Kompostéry, ktoré prideliuje mesto po úvodnom a zaujímavom školení, tento proces urýchľujú, skvalitňujú a maji-

telom záhrad prinášajú viacero výhod: vyrábať si jednoduchým a časovo nenáročným spôsobom najprirodzenejšie organické hnojivo na zlepšenie kvality pôdy v ich záhradách, vyrábať si bezpečné hnojivo (vedia, čo doň dávajú), ubudne im starosť so zadozvažovaním si iných bezpečných hnojív, ušetria si cestu do zberného dvora vždy, keď potrebujú vyviezť odpad zo záhrad, a čo je azda najdôležitejšie – pomerne výrazne znížia množstvo odpadu, za ktoré mesto, teda nepriamo oni sami niekoľkokrát zaplatia z odvádzaných miestnych daní – treba totiž zaplatiť prenájom miesta zberne, za mestnanca, prevoz odpadu, jeho uskladnenie a zlikvidovanie, pričom za ostatné roky sa položky za uskladnenie odpadu zniekoľkonásobnili a naďalej porastú. Prečo teda voziť biologicky rozložiteľný odpad do zberne, keď môže dobre poslúžiť tam, kde vznikol a nemusíme mať s ním ďalšie výdavky, ktoré v budúcnosti ešte viac zaťažia peňaženky obyvateľov? To bola základná idea ďalšieho projektu na vytvorenie akejsi obecnej kompostárne, v ktorej by sa kompostoval biologicky rozložiteľný odpad z verejných priestranstiev, ihrísk, škôl, ale využívať by ju mohli aj obyvatelia mesta. Vedenie mesta sa ani tejto vízie zatiaľ nevzdáva.

Nebáť sa zhnitého ovocia, zeleniny ani burín

Vždy sa najlepšie učí zo skúseností iných alebo z tých svojich. Obyvatelia rodinných domov do zberne ďalej vyvážajú biologicky rozložiteľný odpad, ktorý im z nejakého dôvodu nie je sympatický alebo majú voči nemu predsudky. Ide najčastejšie o zhnité alebo inak znehodnotené ovocie a zeleninu, na jeseň opadané listy, bežné buriny. Ako hovoria skúsení výrobcovia kompostu, teplota, ktorá pri kompostovaní vzniká, bezpečne zničí plesne a rôzne produkty vznikajúce počas hnilobných procesov, ktorých sa zeleninári aj ovocinári obávajú, aby im nezničila budúcu úrodu. Teda zhnité ovocie a zelenina v komposte nijakým spôsobom neohrozia rastliny ani úrodu, navyše sa rozkladajú veľmi rýchlo, takže nemajú sa ani čas ďalej šíriť. Rozhodne do kompostu patria aj hynúce rastliny na konci svojho biologického života – či už z bytov, balkónov alebo záhrad. Či už sú to rastliny papriky, rajčín, tekvic, nadzemné časti zemiakov – všetky patria do kompostu. Podobne je to aj s burinou. Bez obáv môžete kompostovať mladé rastliny burín bez semien, v prípade, že ide o staré rastliny, ktoré majú tendenciu sa už vysemeniť, je vhodné nechať ich skvasiť v nádobe s vodou asi na 20 dní. Keď sa pri premiešaní prestane tvoriť pena, je to znak, že semená týchto rastlín nevyklíčia a rastliny môžete pridať do kompostu.

Čo teda kompostovať a čo nie?

Do kompostu tak môžete spokojne pridávať čerstvé aj suché listie, trávnu, kvety, slamu a seno, vypletú burinu a rôzne zvyšky po zbere alebo čistení ovocia (vrátane citrusov) a zeleniny, menšie množstvo hotových rastlinných jedál (napríklad varené zemiaky) a chleba, škrupiny z vajec i orechov, kôstky a makovice, zhnité ovocie a zeleninu, nasekané časti vyšších a mohutnejších úžitkových, ale aj ozdobných rastlín (napríklad nasekané kukuričné stonky a klasy, kónare zo stromov a krov), ale aj piliny, hobliny a drevnú štiepku, papierové obrúsky a vreckovky, hnoj z chovu hospodárskych zvierat, ba aj studený popol z čistého dreva. Kompostované suroviny by mali byť pri-

merane veľké – napríklad kukuričné steblá je vhodné rozseknúť v smere rastu stebľa na polovicu a rastlinu posekať na časti s veľkosťou asi 7 cm. Kompostéry majú uľahčovať život záhradkára, nie mu ho komplikovať – preto rastlinu nemusíme sekať na malú drvinu – urobia to za nás mikroorganizmy. Navyše je vhodné, keď sa veľkosť surovín, ktoré vkladáte do kompostéra, odlišuje, pretože prítomnosť väčších častí nedrevnatých rastlín zabezpečí lepšie prevzdušňovanie kompostu tým, že väčšie časti rastlín lepšie zabezpečia vytváranie rôznych vzduchových dutíniek a zabezpečujú lepší prístup vzduchu, organizmov a napokon urýchľuje rozklad odpadu. Platí jednoduchá úmera: čím tvrdší materiál (drevnaté stonky a časti rastlín), tým menšie kúsky. Menšie a šľavnaté rastliny netreba za každú cenu zmešovať, pretože sa rýchlo a efektívne rozložia. Nepoškodené ovocie je zasa vhodné rozpučiť.

A čo do kompostu nepatrí? Sú to najmä živočíšne produkty – mliečne výrobky, zvyšky z mäsa a mäsových výrobkov vrátane rybacieho mäsa, vďaka varenej stravy, piliny a iné zvyšky z drevotriesky, lakované a natierané drevo, farebne potlačený papier, popol z uhlia a koksu, výkaly mäsožravých alebo chorých zvierat, uhynuté zvieratá atď. a, samozrejme, nerozložiteľný materiál.

Zopár praktických rád

Každý, kto dostal do kompostér, dostal aj praktickú príručku o kompostovaní. Zhrnieme však zopár rád. Hovorili sme už o tom, že je vhodné zabezpečiť správnu veľkosť kompostovaného materiálu. Pri kompostovaní treba strieďať materiály – čím pestrejšie sú kompostované suroviny, tým svojím zložením vyvázenejší a kvalitnejší kompost dosiahneme. Má to však aj praktický význam. Na vodu bohaté suroviny miešajme spolu so suchými materiálmi (napríklad trávnu s listím, slamou), aby sa dosiahla aj vyvážená vlhkosť kompostu. Tá je ideálne taká, že keď zvnútra kompostujúcej sa biologickej hmoty uchopíte rozkladajúce sa zvyšky do hrste, mali by tvoriť kompaktný

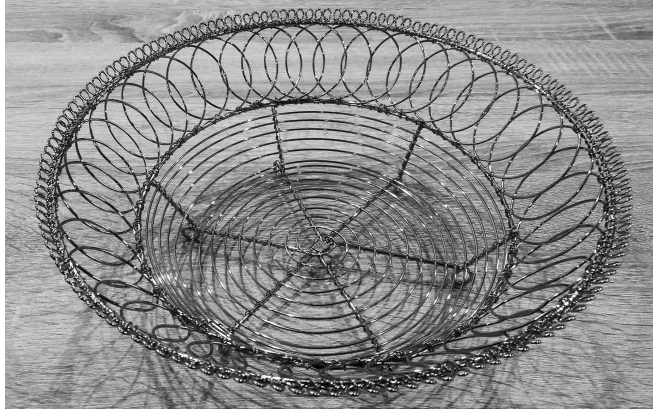
vlhký celok, „blatko“, z ktorého však nemá tiecť voda. V prípade, že kompostovaný materiál je nedostatočne vlhký, treba ho poliať rovnako ako hriadku. Ak je zasa mokrý, pridať treba napr. piliny alebo iný suchší materiál, čím sa zníži aj zápach kompostu. Ak sa v kompostéri usadia mušky, povrch je vhodné prikryť pôdou alebo vyzretým kompostom a otvoriť veko, pretože mušky nemajú rady prievan.

Pre baktérie a rozkladné procesy je rovnako dôležitý prísun vzduchu. Ten docielime napríklad tým, že kompost raz za týždeň vidlami premiešame až do spodných vrstiev, čím sa okrem prevzdušnenia zabezpečí aj rovnomernejšie zvlhčenie materiálu a rovnomernejší proces jeho rozkladu. Avšak pozor – v zime ho premiešavať netreba, pretože uniká teplo vznikajúce pri rozkladných procesoch a tie sa v konečnom dôsledku výrazne pribzdujú. A zasa naopak, mrázom „poškodený“ kompostovaný materiál sa o to rýchlejšie rozkladá na jar, keď sa

obnovia prirodzené podmienky na činnosť mikroorganizmov. Prevzdušneniu spodných vrstiev komposta pomôže aj uloženie drenáže z hrubších konárov na dno kompostárne. Do drenáže môžeme kolmo umiestniť trubky s dierkami po obvode, ktoré komínovým efektom budú zabezpečovať výmenu vzduchu. A nezabudnime aj na vhodné umiestnenie kompostéra. Ideálne je umiestniť ho na voľný povrch pôdy do tieňa, aby v lete naň nesvietilo priame slnko, pretože rozkladné procesy vnútri kompostéra samy vytvárajú teplotu 50 a 70 stupňov. A aký je optimálny čas kompostovania? Kompost sa v ideálnych podmienkach môže utvoriť v čase od 3 mesiacov, za menej priaznivých okolností to môže trvať aj jeden rok od jeho založenia. Dozretý kompost má tmavohnedú farbu, drobnohrudkovitú štruktúru a nezapácha – vonia ako lesná pôda. V záhrade však možno použiť aj nie úplne vyzretý kompost s nie úplne rozloženými zvyškami rastlín.

(jh)

Čo UNESCO chráni v Leopoldove?

Ku koncu minulého roka sa leopoldovský magistrát dozvedel, že v našom meste sa ukrýva unikát, ktorý začala chrániť Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO). Je ním umelecké drotárstvo, ktoré v našom meste mnoho rokov a neochvejne reprezentuje umelecký majster Jozef Zoller. Pred tromi rokmi, keď získal titul maj-

stra ľudovej umeleckej výroby, prijala pána Zollera aj primátorka mesta. Napokon sa Leopoldov vďaka Jozefovi Zollerovi popri Žiline, Čadci, Námestove, Nižnej, Martine, Levoči, Mani, Žiari nad Hronom a Bratislave uvádza medzi miestami, kde sa umelecké drotárstvo rozvíja aj v súčasnosti.

Drotárstvo sa na Slovensku rozvíjalo od 18. storočia a už vtedy nebolo len technickým, ale v mnohých prípadoch aj umeleckým remeslom. Aj preto na začiatku decembra členovia Medzivládneho výboru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO počas 14.

zasadnutia v kolumbijskej Bogote rozhodli, že drotárstvo sa zaradi medzi iných šesť chránených ľudovoumeleckých fenoménov, ktorými sa Slovensko reprezentuje v zozname Unesco. Popri fujare a jej hudby, terchovskej muzike, gajdošskej kultúre, bábkarstve (s ČR), horehronským viachlasným spevom a modrotlačou (spolu s okolitými štátmi) je tak ďalším reprezentantom tradičnej slovenskej kultúry, ktorý si zaslúži pozornosť UNESCO a predložený návrh bol podľa TASR prijatý bez akýchkoľvek pripomienok.

Drotárstvo nie je lacná čína

V našom meste drotársku tradíciu niekoľko desaťročí rozvíja majster ľudovej umeleckej výroby Jozef Zoller a reprezentuje mesto aj umelecké remeslo na mnohých podujatiach. Na rôznych výstavách aj trhoch s tradičnými výrobkami a aj v rámci Ústredia ľudovej umeleckej výroby sa prezentuje drôtenými košíčkami, miskami, prívieskami, obrúčkami, rozličnými stojanmi a inými umeleckými aj úžitkovými predmetmi. *„Neraz obdržujem aj staré prasknuté pekáče a iné nádoby. Gazdinky veľmi dobre vedia, prečo si ich nechávajú ešte opraviť alebo zosilniť.“* Svojím umením a prácou „naživo“ sa pravidelne predstavuje nielen v našom regióne, ale aj na jarmokoch a podobných ľudovoumeleckých podujatiach v rôznych regiónoch. Priamo na podujatiach, kým ostatní sa usilujú ponúkať svoje výrobky, zvykne pred zvedavými návštevníkmi šiť, háčkovať alebo štrikovať z drôtu. Pokojne ohýba drôt a vypletá rôzne vzory. *„Jednak si tak krátime čas, jednak každému ukazujem, že sú to naozaj moje výrobky a nie lacný dovoz z Číny,“* dodáva s humorom ľavák, ktorý celý život píše pravou rukou. Majster z drôtu pletie misky, srdiečka, košíčky, podnosy na ovocie, košíčky na fujary, ba aj vianočné stromčeky.

Nebojí sa ani experimentovania s drôtom – nechá sa nahovoriť na nové techniky či vzory, keď si ich vie predstaviť. *„Drotári používajú rôzne svoje tajné techniky a technológie a neprezradia ich nikomu,“* dozvedeli sme sa, keď sme sa spýtovali na daktoré ťahy. Takto vyrábal aj svietniky v podobe anjelov. Výroba príviesku v podobe srdca mu trvá asi tri hodiny. Pre pána Zollera je umelecké drotárstvo skôr hobby ako zdroj obživy. *„Mňa táto práca baví. Občas čosi predám, ale nemôžem povedať, že by človek na umení mohol zbohatnúť.“* Napokon aj jeho drotárska kolegyňa o ňom hovorí ako o človeku, ktorý so skromnosťou a pokorou nesie svoj drotársky chlebiček. K drotárstvu pred časom priúchal dokonca svojho 85-ročného otca, ale aj deti z Trakovíc, Leopoldova a Zeleníc. Pri tejto práci však netreba len nadanie, ale aj vytrvalosť a trepezlivosť, ktorá najmä mladým chýba. *„S drôtom v ruke trávim šesť až šesťnásť hodín denne. A keď nemôžem spať, zídem do dielničky a pracujem. Ak zasa začne bolieť chrbát alebo prsty, to je znak, že treba trocha oddychovať.“*

Talent má možno po predkoch

Možno si nadanie umelecký drotár priniesol vo svojich génoch. Hoci jeho mama sa narodila v Mestečku, jeho dedo pochádzal z Nemecka. Už ako malý chlapec si našiel cestu k umeleckým prácam našich predkov. Už ako desaťročný chlapec vo vtedajšej mestečkej škole vďaka záujmu pani učiteľky Vranovskej začal maľovať obrazy a vyšívavať obrusy. Pani učiteľka mu poskytovala mu vzory, dávala rady a usmerňovala jeho prácu, že nielenže nadobudol zručnosti, ale začal sám iniciatívne vytvárať nové vzory. Takto vzniklo mnoho jeho dečiek či podušiek. Neskôr zistil, že to, čo sa dá robiť s niťou, ide aj s drôtom, a tak už ako samouk začal vyrábať drotárske úžitkovo-dekoratívne predmety. Jeho najčastejšie používanou metódou sa stala košíkárska technika – od šnúrok a nití prešiel k drôtu. Inšpiráciou mu bolo to, že u spolužiaka na stene videl z drôtu vyhotovené palmy, slony a podobne. Drôtovňa, za ktorú sa vyučil, prijímala do chránenej dielne zručných remeselníkov, ktorí sa mali venovať umeleckej výrobe. Tušil, že to je jeho šanca. V časoch rôznych zmien nakoniec Drôtovňa dielňu zavrela – z 13 umeleckých majstrov napokon zostal Jozef Zoller sám. *„Začal som spolupracovať s ÚLUV-om, no musel som si založiť živnosť. Postupne som vyrábal umelecko-*

úžitkové predmety z drôtu aj pre rôzne múzeá či skanzeny – v Čadci, Pribyline, Budatíne a inde,“ hovorí umelecký drotár, ktorý má v porovnaní so svojimi kolegami pred sto rokov predsa len o čosi jednoduchšiu situáciu. Čo sa nezmenilo, je však technologický postup a rešpekt z ručnej práce. Keď v budatínskom múzeu vyhlásili súťaž o Strom roka, vyhotovil z drôtu vianočný stromček, ktorý vyhral prvé miesto a reprezentoval slovenských drotárov na výstave v Poľsku. Je to umenie, ktoré sa už vzdialilo od podomového opravovania kuchynského riadu či zhotovovania rôznych predmetov z drôtu. Spolu s manželkou, ktorá ho sprevádza na jarmokoch a výstavách, majú zriadenú rodinno-umeleckú kroniku a udalosti do nej pribúdajú každý mesiac.

Svetoznámi drotári

Drotárstvo bolo pôvodne vandrovné zamestnanie a malo korene v najchudobnejších regiónoch Slovenska. Vznikalo najmä v okolí Trenčína a na Kysuciach v 18. a 19. storočí a roznášali ho najmä muži z týchto regiónov, ktoré sa práci s kovem naučili v železných hutách v Sliezku a Česku. Literatúra uvádza, že v roku 1884 bolo na Slovensku 1110 drotárov a v roku 1930 už len 887. Na konci 19. storočia na našom území jestvovalo až 150 typických drotárskych obcí. V časoch recesie a núdze, keď drotári odchádzali zo svojich domovov na vandrovky, sa domov vracali len raz za dva-tri roky. Tí menej zdatní drotári obliehali okolité chotáre, no tí najšikovnejší chodili na vandrovky po celom Rakúsko-Uhorsku, ale aj do Poľska, Ruska či USA, na Balkán, ba aj do Malej Ázie, ba neraz sa stalo, že vo veľkých cudzích mestách zakladali svoje dielne, tzv. verštely, v ktorých vyrábali predmety akoby na objednávku konkrétnych kultúrnych tradícií. V Rusku takto v dielňach istého slovenského drotára pracovalo aj 50 až 70 drotárov. Jeden z najúspešnejších slovenských drotárov mal v Rusku viacero prevádzok a zamestnával v nich až 250 pracovníkov, ba slovenský drotár bol aj jedným z najväčších výrobcov samovarov v Rusku. Niektorí drotári zo Slovenska – vtedy ešte horného Uhorska – za svoje výrobky získali na začiatku 20. storočia významné zahraničné ocenenia v západnej i východnej Európe – vrátane zlatých medailí. Drotárstvu a umeleckému drotárstvu umieračik zazvonil po prvej svetovej vojne s nástupom priemyselnej výroby. Upadlo takmer do zapadnutia – nebolo prečo sa mu ďalej venovať. A jedným z tých, čo stáli pri renesancii drotárstva pre jeho čaro, prirodzenú krásu i úžitok, je práve náš Jozef Zoller, ktorého Leopoldovčania poznajú aj pod jeho umeleckým a výstižným menom Dodko Drótik.

J. Hladký

Gitku zaujalo...

Milí čitatelia,

dovoľte mi prihovoriť sa Vám v toto obdobie pred Kristovým vzkriesením známym textom, ktorý vyjadruje Ježišovu lásku k nám. A aj našu vzájomnú lásku, ktorú každodenne prijímame a cítime – pretože Ježiš nás ľúbi, lebo všetci sme Božími deťmi...

Lúb ma taký, aký si! Poznám tvoju biedu, tvoje zápasy, trápenie tvojej duše, slabosti tvojho tela. Viem aj o tvojej zbabelosti, tvojich hriechoch, no napriek tomu ti hovorím: „Daj mi svoje srdce, lúb ma, aký si!“

Ak čakáš, že sa musíš stať anjelom, aby si získal moju lásku, nikdy ma nebudeš ľúbiť. Ak si aj zbabelý v plnení svojich povinností a v cvičení svojej cnosti, aj keď vždy upadáš do oných hriechov, ktoré nevieš pochopiť, nedovoliť ti, aby si ma neľúbil! Lúb ma, aký si!

V každom okamihu a v každej situácii, v ktorej sa nachádzaš, v horlivosti alebo v suchote, v dôvere i v nedôvere, lúb ma, aký si! Chcem lásku tvojho úbohého srdca; lebo, ak budeš čakať, kým budeš dokonalý, nikdy ma nebudeš ľúbiť!

Nemohol by som azda každé zrnko piesku premeniť na drahokam žiariaci čistotou, cnosťou a láskou? Nie som ja najsilnejší? Ak sa mi zapáči ponechať onú nádhery podstatu v nebi, aby som uprednostnil úbohú lásku tvojho srdca, nie som vždy pánom tvojej lásky?

Dieťa moje, dovoľ mi ľúbiť ťa; chcem tvoje srdce. Určite ťa obrátim časom, ale dnes ťa ľúbim takého, aký si a želám si, aby si aj ty ľúbil mňa taký, aký si. Chcem vidieť z bezodnej hĺbky tvojej biedy vystúpiť tvoju lásku!

Lúbim v tebe aj tvoje slabosti, ľúbim lásku biednych a úbohých. Chcem, aby z biednych vyrazil veľký pokrik: „Ježiš, ľúbim Ťa!“

Chcem jedinú pieseň tvojho srdca, nepotrebujem tvoje vedomosti a tvoj talent. Iba jedno je pre mňa dôležité: teba vidieť pracovať s láskou!

Nie sú to tvoje cnosti, čo si želám. Ak ti také dám – si taký slabý, že len tvoju sebelásku budeš živiť. O to sa nezaujímať! Mohol som ťa určiť pre veľké veci – nie, ty budeš nepotrebný sluha a ja ti vezmem aj to málo, čo máš, pretože som ťa stvoril pre lásku.

Dnes stojím na prahu tvojho srdca ako prosebník – ja, Kráľ kráľov. Klopem a čakám. Poponáhľaj sa otvoriť mi! Neodvolávaj sa na svoju biedu! Ak dokonale spoznáš svoju úbohosť, zomrieš od bolesti.

„Čo by ma veľmi zranilo, bola by tvoja nedôvera a pochybnosť. Chcem, aby si aj ten najnepatrnejší čin konal len z lásky ku mne. Počítam s tým, že mi urobíš radosť.

Netráp sa tým, že nemáš žiadne cnosti – ja ti dám svoje. Ak sa budeš trápiť, dám ti svoju silu. Ak mi daruješ svoju lásku, dám ti tak veľa, oveľa viac, ako si vieš predstaviť. Mysli stále na to, aby si ma ľúbil, aký si.

Dal som ti svoju Matku. Nechaj všetko, áno, všetko, prejsť cez jej čisté Srdce!

Nečakaj na to, že sa musíš stať svätcom, aby si mi dal lásku; nikdy ma tak nebudeš ľúbiť; nikdy by si ma potom neľúbil. A teraz chod!

KULTÚRNE PODUJATIA LEOPOLDOV

január - júl 2020

Viac info

leopoldov.sk

Facebook
Primaterka

0910 863 986

24.3.
utorok

Kvapka
krvi

21.4.
utorok

Deň
Zeme

30.4.
štvrtok

Stavanie
mája

8.-9.5.
piatok,
sobota

Pivný
festival

9.5.
sobota

Pochod
Jalšové

10.5.
nedeľa

Deň
matiek

30.5.
sobota

Deň
detí

6.6.
sobota

Beh
mestom

20.6.
sobota

Svätojánska
noc

10.-11.7.
piatok,
sobota

Filmové
noci pod
hviezdami

24.-25.7.
piatok,
sobota

Filmové
noci pod
hviezdami

14.-15.8.
piatok,
sobota

Filmové
noci pod
hviezdami

Upozornenie

Zmena
programu
vyhradená

Viac info

leopoldov.sk

Facebook
Primaterka

0910 863 986

KULTÚRNE PODUJATIA LEOPOLDOV

august - december 2020

31.7. - 2.8.
piatok, sobota
nedeľa

Hody

8.8.
sobota

**Výlet na
kúpalisko**

15.8.
sobota

**Výlet na
bicykloch**

29.8.
sobota

**Varenie
guláša,
vatra SNP**

12.9.
sobota

**Vráťme
Slovensku
harmoniku**

september

**Poznávací
zájazd**

3.10.
sobota

**Krumpľové
hody**

30.10.
piatok

**Lampiónový
sprievod**

november

**Zájazd na
divadelné
predstavenie**

3.11.
utorok

**Kvapka
krvi**

december

**Mikulášsky
turnaj
prípraviek**

5.12.
sobota

**Festival
hier**

12.12.
sobota

**Vianočné
trhy**

Upozornenie

**Zmena
programu
vyhradená**

Viac info

leopoldov.sk

Facebook
Primaterka

0910 863 986

Ešte raz o krumpľových hodoch

V ostatnom čísle časopisu sme spomínali, že minuloročné leopoldovské krumpľové hody boli zaujímavé nielen výbornými jedlami, ale originálnym otvorením príležitostnou básňou, ktorú na počesť tohto podujatia napísala Alena Mlčoch Hromadová. Čitateľom sme slúbili, že im sprostredkujeme jej báseň a niekedy aj recepty na najchutnejšie jedlá.

Ľufok zemiakový

I.

Ľufok a či zemiak, či ja viem,
rozprávku o sebe vám rozpoviem.
Kto som a odkiaľ prišiel som ja k vám,
slyšte, ja krajší príbeh nepoznám.
Cesta k vám bola ďaleká,
niet na svete človeka,
čo neskúsil ma veru,
rodný môj kraj je v horských Andách v Peru.

Keď uzrel som svetlo sveta
mamičkina prvá veta:

„Nezmení to veru nik,
je to krásny zemiacik.“

Kontruje jej otec, brat a sestrička:

„Je to zlatá krumpľička!“

Nakloní sa nado mňa babka:

„Roztomilá je to švábka.“

Dedo, rodák z Oravy, kričí: Čo si slepá,
je to junák, riadna repa.

Počuť v dialke záhoráckeho strýčka:

„Ríkam vám, je to pječná erteplička.“

Tetka z Gemera očami guľa:

„Hvarim šeckým je to mocna grula.“

Kmotra vrtí zadkom sťa modelka:

„Bože, to je chutná krompelka.“

Kmotor si pod fúzy zamrkná:

„Pravdu máte, je to bandurka.“

Do kolísky ruky tisli, úsmevom ma objali,
sťa sudičky osud riekli pomaly:

„Nevydrží dlho doma,
vraví stará múdrosť, gnóma,
že keď trochu podrastie,
do sveta vydá sa hľadať šťastie.“

Rástol som ja ako z vody
v zemiak čulý, čínorodý.

Nevydržím dlho sedieť na peci,
do batôžka poskladal som si veci.

II.

Kráčam svetom v šíry kraj,
v každom kúte iný mrav.

Na východe na mňa kričí Seriožka:

„Zdravstvuj, milá kartoška!“

V poľskej zemi ma táže blondiak:

„Kamže, kam kráčaš, zemniak?“

Odpovedám iba letkom,

cesta dlhá k mojim predkom.

Na juhu hľadám dôkaz, „bizóňa“,

známy som tu menom búrgoňa.

Český brat Dalibor

naloží si misu brambor.

Je to a či nie je fér,

v Nemecku som kartoffel.

Vyprážňaný potcájtať chutí všetkým Britom,

a pečený pómdetér v Savoji je hitom,

Španiel varí patatu,

Portugalec chváli prílohovú batátu.

Plný dojmov, znalostí,

plavím sa na lodi hojnosti.

Spoznať túžim Peru,

pramať, praotca, našu vieru.

III.

Dlhá cesta, môžem snívať,

neskôr budem bivakovať.

Pri jazere Titicaca,

kraľuje lama – alpaka.

Hľadal som ja pravlasť dlho,

andské hory žijú stroho.

Inkovia nás zvali papa,

máme cenu striebra, zlata.

Obývame Peru, Bolíviu, Čile,

ach, ako mi srdce od radosti bije!

Radosť sa zamieša s obavou,

či znesiem sucho a chlad s holou hlavou.

Vzdialení príbuzní vo veľkých výškach

odolnosťou a odvahou sa pýšia.

Kúpem sa v oblohe, vysokých končiaroch,

v duši sa zahniezdi nepokoj, som slaboch?

Odpoveď nepoznám, trochu sa bojím,

Záver
Či som zmúdrel tam vo svete,

nevyjadším v jednej vete.
Tešil som sa veľmi domov
hoc krátky bude môj životný doslov.
Narobíte zo mňa lokše, šúľance či placky,
v zemiakovej kaši rozpučíte môj život tu-
lácky.
Ako nazvať tento koniec – smola a či šťastie,
keď ja, zemiak, na chvíľočku oživím námes-
tie.

1.e4 c5 2.Jf3 Jf6 3.Jc3 (Iný variant môže vzniknúť po: 3.e5 Jd5 4.Jc3 e6 5.J:d5 e:d5 6.d4 Jc6 7.d:c5 S:c5 8.D:d5 Db6 9.Sc4 S:f2+ 10.Ke2 0-0 11.Vf1 Sc5 12.c3 d6 13.b4 S:b4 14.c:b4 Se6 15.Db5 Jd4+ 16.J:d4 D:d4 17.Se6 f:e6 18.Se3 Dg4+ 19.Ke1 De4 20.V:f8+ V:f8 21.Kd2 D:g2+ 22.Kd3 d5 23.D:b7 De4+ 24.Kd2 D:e5 =; 12.Jg5 J:e5 13.D:e5 d5 14.D:d5 Ve8+ 15.K:f3 Df6 + 16.Kg3 Sd6+ 17.Vf4 Spasskij vs. Čirič, M. Lázně 1962) **3. - Jc6 4.d4 c:d4 5.J:d4 e5 6.J:c6** (6.Jdb5 d6 7.Jd5 J:d5 8.e:d5 Je7 9.c4 Jg6 10.Da4 Sd7 11.Db4 Db8 12.h4 h5 13.Se3 a6 14.Jc3 a5 15.Db3 a4 16.Dd1 Se7 17.g3 Dc8 18.Se2 Sg4 19.Vc1 S:e2 20.D:e2 Df5 21.c5 0-0 22.c6 b:c6 23.d:c6 Vf8 24.Dc4 Sd8 25.Jd5 e4 26.c7 S:c7 27.J:c7 Je5 28.Jd5 Kh7 0:1 Caruana vs. Carlsen, 14.p., Londýn 2018) **6. - b:c6 7.Sd3** (7.Sc4 Sb4 8.Sg5 h6 9.Sh4 0-0 10.0-0 S:c3 11.b:c3 g5 12.Sg3 J:e4 13.S:e5 d5 14.f3 Jc5 15.Sd3 f6 16.Sg3 Da5 17.c4 Sa6 18.Ve1 d:c4 19.Sg6 Vad8 +/-; 7.a3 Se7 8.Sc4 0-0 9.0-0 a5 10.Se3 Sa6 11.S:a6 V:a6 12.D:d3 Va8 13.Vfd1 Dc7 14.f3 Vab8 15.b3 h6 16.a4 Vf8 17.De2 Sb4 18.Ja2 Sf8 19.Vd3 d5 20.e:d5 c:d5 21.Vf1 d4 22.Sf2 Sd6 Profant vs. Kollárik, T. Matliare 2019) **7. - Se7 8.0-0 0-0 9.Kh1 d5 10.f3 Dc7** (10. - Vb8 11.e:d5 J:d5 12.J:d5 c:d5 13.De2 Dc7 14.c4 d:c4 15.S:c4 Sc5 16.Sb3 Sd7 =/+) **11.Sg5 Se6 12.Je2** (12.e:d5 c:d5 13.f4 e4 14.Se2 Vad8 15.f5 Sc8 16.S:f6 S:f6 17.J:d5 De5 18.c4 D:b2 19.Vb1 D:a2 20.J:f6+ g:f6 21.De1 Dd2 =/+) **12. - Jh5** (12. - h6 13.Sh4 Vfd8 14.De1 a5 15.e:d5 c:d5 16.Jc3 d4 17.Jb5 +/-) **13.Se7 D:e7 14.De1 Dg5 15.Jg3** (15.e:d5 c:d5 16.f4 e:f4 17.Df2 Sf5 18.J:f4 Se4 19.Vae1 D:f4 20.D:f4 J:f4 21.S:e4 d:e4 22.V:f4 f5 23.g4 g6 24.g:f5 g:f5 25.Vg1+ Kf7 26.V:f5+ Ke6 27.Vh5 Vf2 28.Ve1 V:c2 29.V:e4+ Kf6 30.V:h7 Vd8 31.Ve1 V:b2 32.a3 Vdd2 =) **15. - J:g3** (Lepšie pre čierneho bolo nemeniť jazdcov: 15. - Jf4 16.Vf2 Vfd8 17.Vd1 a5 18.e:d5 c:d5 19.Je2 J:d3 20.c:d3 Ve8 21.Jc3 d4 22.Jb5 Vec8 23.b3 Vc5 24.Jd6 De7 25.Jc4 Dc7 =/+) **16.D:g3 D:g3 17.h:g3 f5 18.Vfe1** (18.e:f5 S:f5 19.Vfe1 Vae8 20.Ve2 e4 21.f:e4 d:e4 22.Vae1 Vb8 23.Sc4+ Kh8 24.c3 Sg6 25.b4 Vbd8 +/-) **18. - f:e4 19.f:e4 d4 20.b3 Vf2** (20. - a5 21.Vf1 a4 22.Kg1 V:f1+

23.V:f1 a:b3 24.a:b3 Va2 25.b4 Vb2 26.Va1 V:b4 27. Va6 Kf7 28.V:c6 Sd7 29.Sc4+ Ke7 30.Vc5 Kf6 31.Kf2 Sa4 32.Sd3 Vb6 33.Vc4 Sd7 =/+; 27.Va5? Sc4 28.V:e5 S:d3 29.c:d3 Vb3 30.Vc5 V:d3 31.V:c6 Ve3 32.Kf2 V:e4 33.Kf3 Ve3+ 34.Kf4 Ve2 -/+ **21.Vf1 Vaf8 22.V:f2 V:f2 23.Vf1 V:f1 24.S:f1 Kf7 25.Kg1 c5 26.Sc4??** (Pozri diagram! Remizovať mohol biely po: 26.Kf2 a5 27.Sb5 Kf6 28.a3 h6 29.Kf3 Kg6 30.Ke2 Kg5 31.Sc6 Kg4 32.Sd5 Sd7 33.Kf2 g5 34.Sc4 Kh5 35.Sf7+ Kg4 36.Sc4 = alebo vyhrať, ak by sa mu čierny revanšoval svojou hrubou chybou: 34. - h5?? 35.Se2 mat). **26. - S:c4!! 27.b:c4 Kf6 28.Kf2 h5 29.Kf3 Kg5 0:1** V partii, ktorá sa hrala v 3. kole na Medzinárodných majstrovstvách Slovenskej republiky seniorov (kategória 65+) v T. Matliaroch (26. 5. - 1. 6. 2019), sa v otvorení Sicílskej obrany, ktorou sa čierny bránil voči dvojkroku bieleho kráľovského pešiaka, hral Nimcovičov variant (2. - Jf6), ktorý po 5. - e5 prešiel do Laskerovho-Čelabinského systému (objavil sa tiež v 9. partii duelu Schlechter vs. Lasker, Berlín 1910), v ktorom biely zvolil menej často používaný variant (6.J:c6) a po hrubej chybe v 26. ťahu sa dostal do prehratej pozície. O tri ťahy neskôr sa vzdal, lebo aj sám zistil, že je v nevýhode ťahu, tzv. zugzwangu, keď už nebol zvedavý na záver duelu: 30.a3 a6 31.a4 a5 32.Ke2 Kg4 33.Kf2 g5 34.Ke2 K:g3 35.Kf1 h4 36.Kg1 g4 37.Kf1 h3 38.g:h3 g:h3 39.Kg1 h2+ 40.Kh1 Kh3 41.c3 Kg3 42.c:d4 c:d4 43.c5 d3 44.c6 d2 45.c7 d1V mat.

(GK)

Šachové okienko

„K popredným slovenským šachovým skladateľom patrí aj autor trinásťťazky na diagrame. **Štefan Sovík** (* 29. 12. 1944) sa narodil v Moson Magyárovári (Maďarsko) počas návštevy jeho matky u svojich rodičov. Do r. 1951 býval v N. Zámkoch a potom sa spolu s rodičmi presťahovali do Nitry. Ako sedemročného otec ho naučil základné pravidlá kráľovskej hry a ukázal mu prvé ťahy na šachovnici. Po maturite na SPTS v Beladiciach študoval na Pedagogickej fakulte v Nitre (odbor chémia - prírodopis). Po skončení vysokej školy učil v Kolte a Semerove. Už ako 23-ročný sa oženil. Spolu s manželkou vychovali jednu dcéru a majú tiež jednu vnučku. V dennom vyučovaní študoval na Vysokej škole politickej v Prahe a následne prednášal na Krajskej politickej škole v Modre - Harmónii. Absolvoval tiež aspirantúru v Akadémii spoločenských vied v Moskve (1980 - 1983). V rokoch 1989 až 1994 pôsobil ako pedagóg na Základnej škole v Pezinku a Mysleniciach. Posledné sťahovanie s rodinou absolvoval v r. 1994 z Modry do Nitry a učil v Slažanoch aj Zlatých Moravciach do r. 2004, kedy sa stal dôchodcom, resp. pracujúcim dôchodcom do r. 2010. Venoval sa tiež aj vzdelávaniu dospelých - andragogike. Všade, kde pôsobil ako učiteľ, zanechal aj výrazné šachové stopy v podobe krúžkov. V r. 1998 dostal ďakovný list od vtedajšieho predsedu vlády a r. 2005 bol medzi ocenenými najúspešnejšími športovcami Slovenskej republiky za rok 2004 na Úrade vlády SR.

V praktickom šachu hral za ŠK Slovan Nitra. Od uverejnenia svojej prvotiny (11. 4. 1964) v Smene sa venuje kompozičnému šachu. Na Majstrovstvách CSSR 1966 - 1968 bol druhý vo dvojťažkách a piaty v trojťažkách. V Majstrovstvách Slovenska 1964 - 1969 piaty v trojťažkách, šiesty vo dvojťažkách a exoprobémoch. Do decembra 2019 uverejnil 227 skladieb rôzneho žánru, z ktorých bolo vyznamenaných 130 (I. cena - 40 skladieb, ostatné ceny - 45, čestné uznania - 36 a pochvalné zmienky - 9). Venoval sa skladaniu dvojťažiek, trojťažiek, mnohoťažiek, ale aj pomocných matov, samomatov a exouloh. Do počtu 130 skladieb nie sú započítané umiestnenia s bodovaním zo svetových a medzištátnych stretnutí. V Albumoch FIDE získal (v období rokov 1966 až

2019) 51 bodov. Šesť jeho skladieb nájdeme v publikácii *Kompozičný šach na Slovensku* (Šport Bratislava 1984) a jednu (dvojťažku) aj v *Malej encyklopédii šachu* (Olympia Praha, Šport Bratislava 1989), čo tiež môžeme považovať za úspech. Stal sa tiež priekopníkom v KŠ, keď už r. 1967 uverejnil v Pravde trojfázový cyklus troch obrán a dvoch matov, ktorý bol ďalej zdokonalený v ŠU r. 1973 (Z -32-32), r. 1969 v celoštátnej súťaži trojfázový cyklus Lačného témy (Z-33-33) a r. 1993 v *Národnej obrode* ako prvý na svete spracoval Lačného hrozbovú tému so štyrmi matmi.

V reprodukovanej skladbe zobrazenej na diagrame, ktorá získala v ročnej súťaži denníka Pravda 1987 pri sponzorstve TJ Lokomotíva ŽOS Trnava II. - III. cenu ex aeqo, si treba dať pozor na pokus: 1.Jf3? J:d3 2.e:d3 S:e3! Úvodník riešenia sa začína netradične šachom, ktoré aj ďalej pokračujú, s výnimkou šiesteho ťahu, až do matu. Biely začne a dá mat najneskôr 13. ťahom! Rozhodca súťaže (súťažili spoločne trojťažky a mnohofažky), B. Formánek z Bratislavy, vo svojom komentári ku skladbe stručne s erotickým podtónom napísal: „Nie zložitá, ale efektná geometrická téma s prvým vyvrcholením v krásnom krátkom mate 9. ťahom a s návratom trojice dvoch bielych jazdcov a čierneho kráľa. Diela podobného druhu by sa mohli nazývať popkompozícia.“ Na vysvetlenie dodávame, že skratka „pop“ znamená populárna pre široký okruh riešiteľov, hoci pre neskúsených je aj náročná na vyriešenie.

Štefanovi k jeho významnému životnému jubileu, ktoré oslávil koncom decembra minulého roka, želáme do ďalších rokov života pevné zdravie primerané k jeho veku, rodinnú pohodu, veľa potešenia pri skladaní nových skladieb a nech ešte dlho zostane medzi nami!

Riešenie pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 10. apríla 2020. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 48 bol vyžrebovaný **Jaroslav Gergič z Leopoldova**. Blahoželáme!

Riešenie skladby č. 48 (Kolčák): Zvodnosť 1.Dh7? hrozí 2.Dd7 mat, 1...D:c3, Dh2 2.Vf4, Vd4 mat, 1...S:f3!, riešenie **1.Ke5!** hrozí 2.Da6 mat a po tých istých obranách maty v poradí 2.Vd4, Vf4 (navyše 1...c6 2.Dd6 mat). Redaktor šachovej rubriky v Pravde vtedy napísal: „Recipročná zámena matov so zaujímavou motiváciou.“

(GK)

Skladba č. 49

Štefan Sovík

II. - III. cena ex aeqo

Pravda - Tirnavia 1987

Mat 13. ťahom (8 - 11)

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 34. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: marec 2020

...umlčali basu...

...šúl'ali...

...chystali lepšiu budúcnosť...

Foto: archív J. Zollera a J. Hladký